

Opschrift

Vergadering van 7 februari 2022

Nummer: 2022_MV_00087

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Anne Schiettekatte: De Blaarmeersen

Raadslid(-leden):

Anne Schiettekatte - Vooruit

Bevoegd: Sofie Bracke

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

De Blaarmeersen zijn voor de Gentenaar en voor de bezoekers van daarbuiten een van de belangrijkste plekken op het openbaar domein in onze stad. Het is als het ware de tuin van vele Gentenaars die in de zomer op een aangename plek ongedwongen willen ontspannen. De mate waarin er ongedwongen kan ontspannen worden heeft te maken met onder meer de omgevingsaanleg, de sfeer, de aard van de activiteiten die ontplooid kunnen worden, de veiligheid.

Naar aanleiding van de coronacrisis en enkele incidenten werden de afgelopen zomers extra maar voorlopige maatregelen genomen om de (sanitaire) veiligheid te borgen. Terecht. Deze maatregelen hebben een grote impact op de beleving van de Blaarmeersen. Onlangs kondigde u voor de zomer 2022 bijgestuurde maatregelen aan en gaf u mee dat er in 2023 definitieve maatregelen zouden komen. Gezien het belang van de Blaarmeersen, zeker voor de Gentenaar, maar ook voor de bewoners van de omliggende gemeenten, is het belangrijk voldoende tijd te voorzien voor evaluatie en dialoog, zodat we tot een gedragen oplossing komen.

Vraag:

Welk traject wordt er verder gelopen om tot een definitieve werking voor de Blaarmeersen

en hoe en in welke mate kunnen de burger en experts daarin betrokken worden ?

- Op welke manier zal de evaluatie van de werking in de zomer van 2022 verlopen ?
- De Oost-Vlamingen zullen in tegenstelling tot vorig jaar ook toegang moeten betalen, dit

heeft impact op bewoners van de buurgemeenten. Over welke aantallen gaat dit

?

Hoeveel niet Oost-Vlamingen bezoeken de Blaarmeersen ?

Antwoord

Het strand van de Blaarmeersen is bij warm en zomers weer een echte hotspot in Gent. Helaas zorgt die concentratie van bezoekers op topdagen de laatste jaren steeds meer voor verschillende vormen van overlast en een negatief imago.

Dit probleem gaat al meerdere jaren in stijgende lijn. Al sinds 2018 werd dit duidelijk. Dit staat dus los van corona. Net daarom werd tijdens de vorige legislatuur in 2018 onder de bevoegdheid van toenmalig schepen van Sport Resul Tapmaz gestart met een glasverbod, en werd vanaf de zomer van 2019 bewust met de registratie van de overlast gestart. Tijdens de coronazomers stonden de zenuwen misschien extra gespannen, gevechten en rellen waren ook de zomers daarvoor al een constante geworden. Niemand onder ons kan dat fenomeen ontkennen.

We zien dit bovendien niet alleen in Gent, ook op vele andere publieke plaatsen zien we al enkele jaren een toename van de overlast op zomerse topdagen. Overlast en rellen die soms behoorlijk uit de hand lopen en zwaar en repressief optreden vergen om onder controle te krijgen.

Ook afgelopen zomer waren er begin juni vechtpartijen in de Blaarmeersen, die een diepe indruk nalieten bij de bezoekers en uitgebreid de media haalden. Uiteraard met een nefast resultaat voor het imago van de Blaarmeersen.

Door de overlast van de voorbije jaren moesten de bewakings- en veiligheidsdiensten regelmatig repressief optreden. Hardhandige optredens, sweepings, controles met honden en zelfs patrouilles met paarden zijn gekende, maar tegelijk onpopulaire recepten.

Recepten waar ook hier in de commissie vragen werden bij gesteld.

Zo'n repressieve optredens zorgen voor een slecht imago voor de Blaarmeersen met een spiraal aan negatieve berichtgeving. Telkens opnieuw worden gezinnen, jongeren en andere bezoekers stevig opgeschrikt en komen deze verhalen aan bod in de pers. En zelfs op dagen zonder zware incidenten hangt er soms een negatieve sfeer met meldingen over pesterijen, kat-en-muis-spelletjes met de redders, mensen die worden lastiggevalen, enz. Bezoekers die een fijn dagje opzoeken, voelen zich zo niet welkom of komen niet meer terug.

Mijn doel is om van de Blaarmeersen opnieuw een aangename en veilige plek te maken waar wel degelijk iedereen welkom is. Wie van plan is om met goede bedoelingen te komen genieten van de Blaarmeersen, die zullen we met open armen ontvangen. Wie echter met slechte bedoelingen komt, die moeten we afschrikken. We willen geen troepen amokmakers meer aantrekken.

De Blaarmeersen moeten een omgeving zijn waar inderdaad iedereen comfortabel en aangenaam kan genieten, en waar de diversiteit van de bezoekers ingezet wordt als troef. Het is geen plek voor polarisering en geweld.

De grootste overlast en onveiligheid situeert zich op de strandzone. Het is dan ook op deze zone dat we moeten inzetten. Uiteraard gaat de voorkeur uit naar een proactief sfeerbeheer in plaats van repressief optreden. Sfeerbeheer is nodig en nuttig, maar kent

ook zijn limieten bij zware vormen van overlast en bij bezoekers die bewust overlast willen creëren. Met sfeerbeheer alleen komen we er niet.

Het gaat hier niet over de beschikbaarheid van het zwemwater. Dat is niet de kern van het probleem, wel een deel van het publiek dat aangetrokken wordt door de strandzone.

Terugblik 2020 en 2021

Laten we even terugblikken naar de zomers van 2020 en 2021. Zomers waarin door de corona-maatregelen op de Blaarmeersen ingrepen nodig waren om de capaciteit en de bezoekersaantallen te controleren. Hieruit hebben we lessen kunnen trekken om ook de overlastproblematiek aan te pakken.

Tijdens deze zomers werd de strandzone afgesloten en een reservatiesysteem ingevoerd. Vanaf 2021 moesten bezoekers van buiten Oost-Vlaanderen ook 1 euro reservatiekost per ticket betalen, en werd er gewerkt met een contingentering op basis van woonplaats. De capaciteit werd voor 65% vrijgehouden voor Oost-Vlamingen. Na de stevige onlusten begin juni 2021, werd het tarief verhoogd naar 5 euro en het contingent voor Oost-Vlamingen verhoogd naar 80%. Voor Gentenaars en Oost-Vlamingen werd steeds vrije en gratis toegang voorzien. De andere bezoekers moesten dus reserveren en betalen. Daarnaast kwam er ook een opdeling in verschillende zones, en een rookverbod gekoppeld aan rookzones.

Farys evalueerde de zomerwerking. Hierbij was er evenwel nog geen uitgebreide klanten- of personeelsbevraging. Wel is er data over het aantal incidenten en de bezoekers.

Het resultaat was een goede en gemoedelijke zomer, met jammer genoeg niet zo'n goed weer. Binnen de omheining van het strand was het fijn vertoeven. Op het domein was er rust. Bezoekers en personeel gaven dit meermaals aan. Bezoekers konden rekenen op een rustige sfeer, de personeelsleden bevestigden dat ze zich in goede en veilige omstandigheden konden toeleggen op hun taken. De redders konden zich focussen op het beveiligen van de zwemmers en het zwemwater.

De incidenten van 9 juni waren gelukkig een uitzondering, na de bijsturingen waren er geen grote incidenten meer.

De cijfers die tijdens de gemeenteraadscommissie van 13 september al werden meegegeven, bevestigen dit ook. Zo waren er in 2021 voor juli en augustus 751 meldingen van incidenten, tegenover maar liefst 2.124 incidenten voor juli en augustus 2020. De maatregelen hebben hun effect duidelijk niet gemist.

Bovendien werd de band met de Gentenaars en de regio aangehaald. Het aandeel bezoekers uit Oost-Vlaanderen nam sterk toe, tegelijk werd niemand van buiten Oost-Vlaanderen geweigerd. In 2020 kwam slechts 36% van de bezoekers uit Gent en nog eens 16% uit de rest van Oost-Vlaanderen. Opvallend is het aantal bezoekers uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met 31%, aangevuld met de omliggende provincies Vlaams- en Waals-Brabant komen we zelfs aan 37%. De binding met de Gentenaars zat dus echt niet goed.

Na de gedifferentieerde aanpak op basis van woonplaats in 2021, steeg het aantal bezoekers uit Oost-Vlaanderen naar meer dan 80%. Het aandeel bezoekers uit Brussel en Vlaams- en Waals-Brabant samen zakte onder de 10%. De bezoekers uit de regio vonden dus weer volop de weg naar de Blaarmeersen.

We willen op dit elan verdergaan. Iedereen die met goede bedoelingen naar de Blaarmeersen komt, willen we met open armen ontvangen en een fijne dag garanderen.

Op basis van de ervaringen, zal Farys nu een proefopstelling uitwerken voor de komende zomer. Tegelijk zal een doorgedreven gebruikersonderzoek tijdens het zomerseizoen 2022 zowel de verwachtingen als de ervaringen van de bezoekers in kaart brengen. Daarnaast denken we ook aan bevraging van personeel en veiligheidsdiensten.

Proefopstelling 2022

Ik maak de sprong naar de komende zomer: naar wat we gaan doen, en naar waar de verschillen zitten met vorig jaar. Want die zijn er wel degelijk.

De maatregelen zullen gelden voor de zomer van 2022. Het is een proefopstelling, die nadien zal geëvalueerd worden. Permanente infrastructurele ingrepen zijn dit nu nog niet, maar dit kan wel beslist worden na evaluatie van de proefopstelling.

Hierbij moet ik meegeven dat Farys het zomerplan nog volop aan het uitwerken is, en nog niet alle details gekend zijn. Maar de grote lijnen van hun opdracht kan ik al meegeven.

1. Omheining van de strandzone, indeling in zones en centrale toegang

Farys zal opnieuw een omheining van de strandzone uitwerken, met tijdelijk hekwerk. Het strand zal ingedeeld worden in een aantal zones: een zone voor kinderen, een rustige zone, een actieve zone en een rokerszone. De toegang zou verlopen via één centrale in- en uitgang.

Het voorstel gaat uit van een gecontroleerde toegang tot het strand wanneer er actieve redderswerking is. Wanneer er geen redderswerking actief is, zal het strand vrij toegankelijk zijn. Zo zetten we permanent in op veilig zwemmen wanneer dat zwemmen effectief is toegestaan. Zwemmen is ook enkel toegelaten in de afgebakende zwemzone. Op basis van de ervaringen van Farys weten we dat de incidenten op andere delen van het domein niet toenamen tijdens de recente zomers wanneer het strand afgesloten was. Deze incidenten geven ook niet dezelfde veiligheidsproblemen, en zijn geen bedreiging voor de zwemactiviteit. Farys verwacht daarom geen problematische verschuiving van de overlast.

De inkleding van de centrale in- en uitgang zat tijdens de zomer van 2021 niet helemaal goed. Dat moet tijdens de komende zomer een pak beter. Bezoekers komen voor een ontspannen dagje aan het strand, dus moet de ingang een vakantiegevoel uitstralen die meteen de juiste toon zet. Ook de opdeling tussen wel en niet Oost-Vlamingen zal wegvallen. Alle bezoekers moeten vlot kunnen doorstromen en zich welkom voelen, ongeacht tot welke bezoekerscategorie ze horen.

2. Tariefreglement

Voor de toegang tot de afgebakende strandzone, komt er een tariefreglement met tickets. Belangrijk daarbij is het voorstel dat Gentenaars gratis toegang zullen krijgen. Gentenaars moeten steeds een zo vlot mogelijke toegang tot de Blaarmeersen hebben.

Voor andere bezoekers zou er een dagticket komen vanaf de leeftijd van 12 jaar. Jongere bezoekers zullen steeds gratis toegang hebben.

Het tarief moet nog worden bepaald, en zal later vastgelegd worden in het tariefreglement. Ter herinnering: het tarief tijdens de zomer van 2021 was 5 euro.

Daarnaast zullen ook voordelige formules worden aangeboden, zoals een goedkoop gezinsabonnement.

Uiteraard zal het tijdelijk verlaten en terug betreden van de strandzone tijdens dezelfde dag mogelijk zijn zonder meerkost.

Voor de tickets zal het niet langer nodig zijn om op voorhand te reserveren. En belangrijk, er zal geen contingentering zijn voor de verschillende bezoekerscategorieën of op basis van woonplaats.

Omwille van juridische redenen kunnen we enkel een gratis tarief aanbieden voor Gentenaars. Ook dat is een verschil met 2021, en eentje dat we zelf ook graag anders hadden gezien.

Gentenaars een voorkeursbehandeling geven als Gentse belastingbetaler, is juridisch verdedigbaar. We kunnen dit helaas niet doortrekken naar alle Oost-Vlamingen. Omdat de Blaarmeersen een Gents stadsdomein is (en dus geen provinciaal domein) is het advies dat we dit principe niet kunnen doortrekken naar de volledige provincie. Vandaar dat we ook inzetten op goedkope abonnementsformules. Iedereen onder de 12 jaar zal sowieso gratis toegang krijgen.

Het voorzien van een mooie stedelijke dienstverlening – in dit geval een ingerichte en bewaakte strandzone, met personeel, sfeerbeheerders, redders, diverse faciliteiten zoals sanitair, waterattracties etc. – tegen een tarief, met een voordelige regeling voor Gentenaars, is een gekende en aanvaarde praktijk voor bijvoorbeeld de vele stedelijke musea.

3. Toegangssysteem en registratie van bezoekers

Voor de toegang tot de strandzone zal er een toegangssysteem zijn om de bezoekerscategorieën en de tickets te controleren. Hiervoor zal een registratie worden gemaakt van de eID (of alternatieven) en dit zowel bij Gentenaars als niet-Gentenaars vanaf de leeftijd van 12 jaar. Hierbij zal slechts een minimale vastlegging van de persoonsgegevens zijn. Dit zal verder juridisch uitgewerkt worden binnen het kader van de relevante GDPR-wetgeving.

Deze controle van de bezoekers heeft een afschrikkend effect voor wie bewust naar de Blaarmeersen komt om overlast te creëren. Ook al is het registreren van de persoonsgegevens minimaal, toch creëert dit het gevoel dat je niet langer anoniem blijft. Uiteraard is dat net wat overlastzoekers niet willen.

Gezien het glasverbod, worden ook steekproefsgewijze controles van bagage mogelijk gemaakt.

Het activeren van het toegangssysteem, en dus ook de afsluiting van het strand, zal steeds samenhangen met de actieve redderswerking. In het voor- en naseizoen (met start op de derde woensdag van juni en stop op de derde zondag van september) gaat het dan over de weekends en woensdagnamiddag, plus enkele lange weekends zoals met Hemelvaart en Pinksteren. Tijdens het hoogseizoen van juli en augustus is er elke dag strand- en redderswerking. Wijzigingen op basis van het weer en de watertemperatuur zijn steeds mogelijk.

4. Handhaving

We zien de handhaving duidelijk in drie schillen, waarbij de eerste schillen steeds te verkiezen zijn boven de volgende: 1) sfeerbeheer, 2) security, 3) politie.

Het sfeerbeheer moet steeds alle kansen krijgen, wat door de infrastructurele ingrepen ook mogelijk wordt gemaakt. Farys zal voor het sfeerbeheer samenwerken met een externe en ervaren partner. De inzet van security kan zo beperkt worden tot het strikt noodzakelijke. Op basis van het reglement van inwendige orde, kan de security wel een ‘gele kaart’ trekken en bezoekers buitenzetten. Inschakelen van de politie is in nood uiteraard nog steeds mogelijk.

5. Gebruikersonderzoek en communicatie

Geen proefopstelling zonder gebruikersonderzoek, communicatie, en evaluatie.

De proefopstelling voor 2022 zal bewust gepaard gaan met een doorgedreven gebruikersonderzoek. Verschillende doelgroepen zullen periodiek worden bevraagd, met zowel aandacht voor bezoekers, personeel als de veiligheidsdiensten.

Farys kreeg nu de opdracht om een voorstel uit te werken voor dat gebruikersonderzoek.

We willen een goed zicht krijgen op de beleving van alle doelgroepen in de Blaarmeersen. Waar scoren we goed, waar scoren we niet goed, wat zijn de verwachtingen, hoe staat iedereen tegenover de maatregelen, en hoe veilig voelt iedereen zich op het domein? Die zaken willen we duidelijk krijgen.

Natuurlijk is een evaluatie van de proefopstelling meteen na de zomer cruciaal. Ook daar zal op voorhand een traject voor uitgetekend worden, zodat we weten naar welke elementen we allemaal zullen kijken en hoe ook het gebruikersonderzoek hiervoor richtinggevend zal zijn.

We zien in dit kader betrokkenheid en samenwerking met de politie en de Jeugdraad.

Samen met een communicatiepartner zal ook een informatie- en imagocampagne worden uitgerold, om de Blaarmeersen te promoten als aangename en veilige plek waar iedereen welkom is. Deze campagne zou starten met het seizoen van 2022.

We moeten potentiële bezoekers goed informeren over alle ingrepen, het tariefreglement en de toegangscontrole. Tegelijk moet het voor onruststokers uit de regio, maar evengoed uit Brussel en Noord-Frankrijk, duidelijk zijn dat we een actief veiligheidsbeleid voeren en dat ze niet zomaar anoniem zullen blijven.

Toekomstmodel 2023

Op basis van de evaluatie van de proefopstelling en de resultaten van het gebruikersonderzoek zal werk worden gemaakt van een permanent toekomstmodel voor de Blaarmeersen en de strandzone vanaf mei 2023. Er moet een duidelijke visie zijn om de toekomst van de Blaarmeersen als een veilige en aangename plek te verzekeren. De bevestiging van de Blaarmeersen als dé gezinsplek in Gent waar iedereen welkom is, is onze ambitie.

In het toekomstvoorstel willen we niet alleen het exploitatiemodel vastleggen, maar ook voorstellen doen voor een stevige opwaardering van de Blaarmeersen en de infrastructuur. Voor de komende zomer voorzien we alvast een nieuw en groot waterspeeltoestel voor jonge kinderen (leeftijd lagere school), speciaal ontworpen en aangepast aan hun noden. Samen met de bestaande glijbanen en de Krekenplas zullen er zo speeltoestellen zijn voor alle leeftijden. Het nieuwe toestel is voorzien in mei 2022. In 2023 willen we ook werk maken van de vernieuwing van cafetaria De Waterkant en de omgeving met speeltuin. Zowel de grote speelzone als de cafetaria in het oosten van het domein krijgen een opwaardering.

Contacten met Vlaamse en Brusselse overheid

We willen opnieuw onze problematiek signaleren aan andere overheden. Zo zullen we de Brusselse regering nogmaals wijzen op de grote nood aan open zwemwater en andere recreatiemogelijkheden voor jongeren in Brussel. We willen ook terug contact opnemen met Vlaams minister Benjamin Dalle (bevoegd voor zowel jeugd als Brussel), waarvan we in het verleden oprechte betrokkenheid ervaren hebben.

Ik maak me echter geen illusies voor de Brusselse regering. De vorige oproepen vielen op een koude steen, en men weigert in overleg te gaan. Uiteindelijk kwamen we bij Brussels Staatssecretaris Pascal Smet terecht. Hij gaf mij in een kort telefonisch gesprek de duidelijke boodschap dat we in de eerste plaats zelf voldoende maatregelen moeten nemen om met de Brusselse jongeren om te gaan. Zijn voorstel was duidelijk: het domein afsluiten en een toegangstarief vragen.

De vaststelling is inderdaad dat we een magneet zijn voor onruststokers, net omdat we een van de laatste en grote recreatiedomeinen hebben met een vrij en gratis toegankelijk strand en zwemzone. Ons domein is bovendien zeer goed bereikbaar. Andere domeinen zijn al omheind en werken al langer met tarieven. En dus vormen de Blaarmeersen inderdaad een uitzondering en creëert dit een aanzuigeffect waar we nu dringend komaf mee moeten maken.

Advies politie Gent en personeel Blaarmeersen

Tot slot wil ik meegeven dat we voor dit plan de steun hebben van de Gentse politie en het personeel.

De korpschef heeft ons uitdrukkelijk bedankt voor het mooie plan, en benadrukt dat er een permanent plan nodig is. Tijdelijke maatregelen zijn voor hem onvoldoende, en enkel een opstap naar een goed en doordacht toekomstmodel. Voor de politie is het belangrijk dat er een rem staat op de aantrekking van overlastmakers, waarbij de scan van de eID om toegang te krijgen tot een afgescheiden strand samen met het tarief als zeer doeltreffend worden gezien om dat te realiseren. De politie zal verder nauw betrokken worden bij de opmaak van de proefopstelling en de evaluatie, en ook bij de uitwerking van een permanent plan.

Uiteraard blijft de politie zijn taak opnemen op de Blaarmeersen, en zullen ze steeds het nodige doen om aanwezig en oproepbaar te zijn. Op zomerse topdagen is het voor de politie echter niet evident om grote aantallen manschappen te voorzien, gezien op die dagen de gemoederen ook op andere plaatsen in de stad verhit geraken. Een reden te meer om proactief voor een goede sfeer te zorgen.

Ik heb zelf mogen ervaren dat ook het personeel en de redders van de Blaarmeersen ons dankbaar zijn dat we optreden. De zomer van 2021 was voor het personeel een verademing, gezien ook bij hen het onveiligheidsgevoel soms groot was. Door de ingrepen kan het personeel zich opnieuw toeleggen op hun taken, in een aangename en veilige sfeer.
